

"Душевний" бізнес (памфлети)

Валентин Чемерис

"ДУШЕВНИЙ" БІЗНЕС

Памфлети

УЗАКОНЕНІ НОСИ

... його перехопили майже на дорозі. Він уже сідав у диліжанс і хотів їхати у Ригу. І паспорт давно був виписаний на ім'я одного чиновника. І дивно те, що я сам сприйняв його спершу за пана. Але, на щастя, зі мною були окуляри і я відразу ж побачив, що це був ніс.

М.В. Гоголь. Ніс

Його перехопили вже на трапі пароплава, котрий мав відпливати до Європи. Сталося це, щоправда, не у 1836 році, як про те вперше повідав М.В. Гоголь, а значно пізніше, у 1882 році, і не в Петербурзі, а — в Лондоні.

А решта — все правда.

Один англійський (за національністю, звичайно) ніс таємно сів у диліжанс і гайнув прямцем у порт. А паспорт у нього був на ім'я високопоставленого лондонського чиновника. Та, на щастя, у митника були окуляри.

Дивиться він і очам своїм не вірить: ніс!!!

Братці, ніс тікає з Англії!!!

На яких таких підставах? Сьогодні ніс вирішив за рубіж чкурнути, завтра дивись чийсь вуха дьору дадуть, а там ще якась печінка-селезінка наживає п'ятами...

Це ж неподобство.

Англійці ризикують зостатися без носів та вух. І тоді Англія змушена буде експортувати носи з-за кордону.

Ніс арештували і під посиленням конвоем у Лондон припровадили.

На слідстві втікач змушений був тоді зізнатися.

— Так, я рядовий ніс рядового англійця, вирішив утекти за кордон тому, що на Британських островах я перебуваю поза законом.

— Як?... — здивувалися слідчі. — Не може бути!

— Тоді послушайте, джентльмени, мою сумну історію. Я виріс на обличчі одного порядного англійця. Як і всі носи у світі, я теж шморгав, дихав і взагалі — прикрашував собою відповідну частину тіла. Себто обличчя. І ось один безкультурний грубіян взяв і нахабно мене відкусив. Мій господар, залишившись без носа, тобто без мене, змушений був подати у суд. Викликали того грубіяна, а він преспокійно заявляє: "Так, відкусив. Ну й що з того? Адже ніс не є частиною тіла".

Судді аж оторопіли:

— А що ж таке ніс?

— А нічого, — каже той забіяка, — просто хрящ. І закону, котрий би забороняв відкушувати носи в Англії, немає.

Судді спершу й не повірили, у закони заглянули, всі, які є закони, перечитали і кажуть: правда. Немає такого закону, котрий би забороняв відкушувати носи.

Виходить, англійські носи і справді нічого не варті.

І відпустили з миром того грубіяна.

— Дізнавшись, що носи поза законом, — продовжував далі ніс, — я й вирішив утекти за кордон.

— Ах ось воно що? У тюрму його!

— За віщо? — отетерів ніс.

— За спробу нелегально перейти кордон!

І посадили ніс.

Давно то, повторюємо, було.

А сьогодні...

"... без носа людина — чортзна-що: птиця не птиця, громадянин не громадянин..."

Під цими розпачливими роздумами гоголівського колежського ассесора Ковальова підпишеться нині перший-ліпший англієць.

Ще б пак! Звідтоді, як один ніс спробував нелегально втекти з Англії, минуло не одне десятиліття, ба, невдовзі й сторіччя стукне, а нещасні англійські носи все ще лишаються поза... англійськими законами. Що ж виходить? Кожний англієць з усіх боків, як то кажуть, англієць, а ось ніс його... так собі. Перебуваючи на фізіономії за національністю англійською, ніс мов би чужинцем залишається. Бо який же він англійський ніс, як його не захищає англійський закон? Ні тобі прав, ні тобі громадянства. Хто захоче, той і відкусиць його. І — нічого. Бублик, наприклад, чужий без дозволу надкусиш — доведеться відповідати, а ніс відкусиш і — нічого.

І, мабуть, таки чималенько відкушували в Англії безпритульних носів, бо англійці врешті-решт змушені були створити національний комітет по захисту вітчизняних носів.

Той комітет — петицію за петицією у парламент:

"Вітчизняні носи поза законом! Вони позбавлені прав громадянства!.. Вимагаємо для вітчизняних носів прав і свободу!"

Про те, що самі власники безправних носів у "вільному світі" не мають прав, уже й не згадували.

— Бо — незручно виходить.

"Що ж це ви, — скажуть їм, — і носам своїм свободи та прав забагли, і вам самим. Чи не забагато?"

Тому права вибивали тільки для носів.

І, знаєте, вибороли. Права. Для своїх, англійських, рідних, вітчизняних носів!

Англійська Феміда хоч і повільно розкручувалась, але зрештою змушена була

прийняти "закон, котрий врочисто визнає, що ніс є законною частиною тіла".

"Нарешті покладено край цьому нестерпному становищу!" — в захваті писали газети.

Тепер будь-який англійський ніс (чи то ніс безробітного, чи, наприклад, лорда, міністра, капіталіста... і т.д.) надійно охороняється англійськими законами. І безкарно їх відкушувати (якщо це, наприклад, шановний ніс шановного лорда, міністра чи капіталіста) суворо забороняється законом. А самі власники носів (якщо вони, приміром, не лорди, не міністри і не капіталісти), як і раніше, залишаються у світі капіталу без прав... У будь-який день їх можуть викинути за ворота фабрики заводу чи іншого підприємства, їх можуть викинути судові виконавці з квартири, якщо так забажають власники квартир, але зате...

Але зате вони з носами, що мають усі права і нарешті (нарешті!!!) охороняються законом!

ШТРАФ П'ЯТДЕСЯТ ДОЛАРІВ

Джо Стів - відомий у підпільному світі під кличкою Майстер на всі руки, адже він з однаковою вправністю очищав кишені, як правою, так і лівою руками — негадано-неждано попався на гарячому.

Тільки-но він на бульварі приладнався до одного заклопотаного джентльмена, котрий кудись шпарко поспішав (час — гроші!), і тільки-но на ходу, елегантним жестом засунув у його кишеню одну із своїх умілих рук, і тільки-но легко й нечутно — на ходу, (на ходу!) — витяг гаманець, як тут його — хап!

За руку.

— Але ж і спритний ти, хлопче! — вражено похитав головою здоровань-полісмен. — На ходу обчистив кишеню. Прямо вища кваліфікація. На таку роботу приємно й дивитися.

— Працюємо без халтури, — похмуро одказав Джо.

— Воно й видно, — і полісмен так ляснув по плечу Майстра на всі руки, що той аж присів. — Ну що, друг-приятель, ходімо до судді та підрахуємо твій улов.

— Дякую за компанію, — чемно Джо. — Я, признатися, тільки й мріяв, щоб пройтися з вами до судді.

Так Джо — Майстер на всі руки опинився перед суддею.

— Тридцять доларів штрафу, — буркнув суддя, завалений дрібними крадіжками, котрі він вирішував на ходу.

— Майстер!.. — захоплено вигукнув полісмен про Джо. — Такою роботою можна любитися. Прямо на ходу вичищає кишені. Маг!.. Фокусник!..

— Виходить, професіонал? — уточнив . суддя. — Тоді — п'ятдесят доларів. І сплатить негайно. Повторюю, сплатити негайно.

— На штраф він здається, заробив, — гмикнув судді полісмен і висипав собі в долоню вміст гаманця, відібраного у Джо. — На жаль, тут лише тридцять доларів, сер,

— звернувся він до судді. — До штрафу не вистачає двадцяти.

— Доведеться цього професіонала взяти під варту, — зітхнув суддя. — Тільки де його садити, як в'язниці переповнені?

— Ваша честь! — Джо зробив крок до судді. — Повірте, сер... Коли б мені дали можливість, то я негайно б... роздобув двадцять доларів. Я шаную закони і штраф завжди акуратно сплачую.

— Гм... — суддя забарабанив пальцями по столу, якось мить думав і повернувся до полісмена. — Ось що... Відведи, голубчику, цього спритного джентльмена на людне місце...

— Ясно!.. — полісмен розплився у посмішці..

— Та гляди!.. Очей з нього не спускати!..

— Від мене не втече, сер!

— Даю десять хвилин, — суддя кивнув на повеселілого Джо. — Щоб цей джентльмен мав чим заплатити штраф. Закон є закон і його нікому не дозволено порушувати.

— Буде зроблено, ваша честь!..

Полісмен і Джо — Майстер на всі руки вийшли. Повернулися вони рівно через десять хвилин.

— Ну фокусник!.. Ну маг!.. — у захваті вигукував полісмен. — Тільки вийшли на бульвар, у першого ж зустрічного за пару секунд витяг ось цю пузатеньку штучку, — полісмен показав судді гаманець. — Раз-два і — готово! Чарівник! Власним очам важко повірити, як спритно діє цей Джо.

— У кожному ділі треба трудитися чесно, — повчально прорік суддя. — Тобто... е-е... майстерно. Всього себе, як кажуть, віддавати роботі.

Полісмен вправно випотрошив гаманець і зашелестів зеленими купюрами.

— Рівно 35 доларів, сер.

— Двадцять додати до штрафу, — розпорядився суддя. — Десять доларів лишити на судові витрати, а п'ять полісмену за труди.

Джо розплатився.

Більше того, в пориві великодушності він подарував полісмену навіть гаманець.

— А тепер — іди, — велів суддя і суворо подивився на Джо. — Та гляди мені, щоб більше — ані-ні! Негайно кинь своє ремесло. Будь чесним і справедливим, бо вдруге штраф доведеться платити вдвічі більший.

— Ясно, ваша честь! — вигукнув Джо. — Я завжди акуратно сплачую штрафи. Закон є закон, і я ніколи його не порушую.

— Молодець! Але — не забувай про чесність.

І Джо — Майстер на всі руки поклявся судді бути віднині лише чесним та порядним.

МАДАМ ХОЧ І БИТА, АЛЕ — ВІЛЬНА

Вперше у світовій історії сьогодні жінка на Заході має більшу свободу, ніж за патріархату.

Із "Фігаро"

Ось так, мадам, чорним по білому і надруковано: маєте свободу. І маєте (якщо вірити, звичайно, паризькій "Фігаро") не просто свободу, а — більшу свободу, ніж мали ви її за часів патріархату. Отого самого патріархату, коли свавільний владики що хотів, те й чинив із своєю прекрасною половиною. І навіть, як свідчить історія, міг її — прекрасну половину, — іноді... гм-гм... відлупцювати. Відлупцювати не дуже, звичайно, ввічливо.

Недарма ж та патріархальна тиранія врешті-решт таки змушена була щезнути з історичної арени. Туди їй, як кажуть, і дорога!

Тепер жінки нарешті вільні.

Щоправда, і тепер чоловіки... гм-гм... б'ють своїх дорогих жіночок, але...

Але між брутальними стусанами свавільного патріархату і делікатно-культурним мордобоем сучасної, високо цивілізованої епохи жіночої рівності є велика, велика різниця.

По-перше: хоч тепер жінок і тузають чоловіки, та вони, побиті, все ж мають більше свободи (див. цитату з "Фігаро"). А по-друге: побиті жінки завдяки своїй свободі можуть збиратися до купи і на високому рівні обговорювати ударну міць кулаків своїх дорогих чоловіків, про що за часів безправного патріархату навіть і мріяти не могли.

В Амстердамі вперше у світі зібрався конгрес побитих жінок. І конгрес не якийсь там провінційний, а — міжнародний! Адже в його роботі взяли участь більше двохсот делегаток із двадцяти країн Західної Європи та Північної Америки. Щоправда, зауважимо: бути делегатками амстердамського конгресу битих жінок удостоїлись честі не всі биті (таких стільки, що й Амстердам не вмістить усіх), пощастило лише тим, кого найбільше тузали чоловіки).

От! Спробували б за часів патріархату побиті жінки зібрати свій (міжнародний!) конгрес. Той патріархат провів би з ними таку виховну, м'яко кажучи, роботу, що вони і не заїкалися б більше про якийсь там конгрес.

А тепер — рівність, тепер навіть на конгрес биті преспокійно. їдуть. Більше того, по всьому цивілізованому Заходу сьогодні створено чимало притулків для жінок, котрі шукають захисту від буйних чоловіків.

В Англії таких притулків нараховується аж 120! І все ж представниця битих англійок заявила на конгресі у відчаї:

— Сто двадцять притулків у нас геть переповнені! Їх не вистачає. Потрібно ще сотні й сотні нових притулків для побитих жінок.

А за патріархату чи посміли б жінки вимагати сотні й сотні притулків? О, навіть заїкнутися б не посміли! А тому це зайвий раз свідчить, що сьогодні на Заході жінки мають "більшу свободу, ніж за патріархату".

P.S. Скільки делегаток будуть побиті після повернення додому з амстердамського

конгресу битих жінок, цього навіть "Фігаро" не знає. Це, очевидно, стане відомо на наступному конгресі хоч і битих, але рівноправних жінок т. з. "вільного світу".

СПРИТНІ ХЛОПЦІ

Сценка

Діють: режисер, чемпіон з боксу, пом. режисера.

Місце дії: Захід наших днів.

РЕЖИСЕР (чемпіонові з боксу). Хеллоу, Гаррі! Сподіваюсь, аванс за майбутні зйомки ви вже одержали?

ЧЕМПІОН. Так, сер, одержав.

РЕЖИСЕР. От і добре. Коли в кишені новенькі долари, особливо приємно грати перед камерою. Але... перейдемо до діла. Нагадую вам ситуацію. Наша фірма запросила вас, чемпіона з боксу, на роль ватажка гангстерів у фільмі не дарма. Ви, шановний чемпіоне, повинні показати на екрані усю свою феноменальну силу, а ваші партнери — не меншу спритність.

ЧЕМПІОН. Не з-наю, сер, як я покажу, а мої партнери вже показали спритність.

РЕЖИСЕР. Ми не починали і пробних зйомок!

ЧЕМПІОН: Але вони вже встигли украсти в мене портфель з авансом, сплаченим вашою фірмою.

РЕЖИСЕР. Невже? Взагалі подібної сцени немає в сценарії, але ж це чудово! Значить, на роль рядових гангстерів ми підібрали справді спритних хлопців.

ЧЕМПІОН. Не знаю кому, а мені ця спритність не дуже подобається.

РЕЖИСЕР. Так зате успіх майбутнього фільму забезпечений на всі сто відсотків. Це просто щастя, що нам трапились такі спритні хлопці. За участю таких артистів ми знімемо справжній кінобойовик. Та з такими хлопцями ми гори перевернемо!

ПОМ. РЕЖИСЕРА (входячи). Мушу вам сказати, сер, що вже немає чим гори вернути. Хлопці, запрошені на роль гангстерів, обікрали нашу студію.

РЕЖИСЕР. Що за жарти?

ПОМ. РЕЖИСЕРА. На жаль, сумний факт, сер. Студію обчистили до останньої цурки. Всю апаратуру, речі і навіть сейфи хлопці повантажили на машини і зникли невідомо куди.

РЕЖИСЕР. Дозвольте... е-е... Серед білого дня? Але ж студію охороняють?

ПОМ. РЕЖИСЕРА. Так, охороняють. Але вони вивезли майно й апаратуру під виглядом виїзду на натурні зйомки. Вони заздалегідь підробили відповідні документи.

ЧЕМПІОН (режисеру). Вітаю вас, сер. Успіх фільму забезпечений на всі сто відсотків. Дарма, що обікрали студію, зате хлопці на роль гангстерів трапились справді спритні. Боюсь, що це були справжні гангстери.

Завіса

"ДУШЕВНИЙ" БІЗНЕС

Один американець із штату Майамі, торгові справи якого були зовсім кепські, вирішив продати єдине, що в нього ще лишилося... власну душу.

Одне слово, дожився чоловік до ручки!

Але кожен товар потребує відповідної реклами, тож невдаха-комерсант вмістив у місцевій газеті таке лаконічне і красномовне оголошення в стилі "вільного світу":

"Продам душу в хорошому стані".

I — крапка.

Коротко й інтригуюче.

Чекати покупців довелося недовго. Незабаром на адресу незвичайного бізнесмена посипалися десятки пропозицій від бажаючих купити оптом його дефіцитний товар.

Їх назбиралося аж дев'яносто шість.

Одразу ж розчаруємо читачів: серед покупців продажної душі не виявилось жодного представника чортівсько-диявольської братії. Чи в наш час чорти та дияволи так збідніли, що не мають чим заплатити за душу, чи, може, до їхньої пекельної резиденції не доходять газети, але нечисті душолови зберігали могильну мовчанку.

Не відгукнулися і не вислухали умов продажу й місцеві невропатологи, як того слід було чекати.

Бізнес є бізнес. А якщо продажна душа ще придатна для експлуатації, то чому ж її не купити? Адже у "вільному світі" продаються не лише душі, а й совість та честь. А кожен купує те, чого у нього немає...

Дев'яносто шість грошовитих, але бездушних американців вирішили купити у свого збанкрутілого співвітчизника його останній товар.

На жаль, нам невідомо, як проходила ця рідкісна торгівля. Можемо тільки уявити собі таку сцену:

— Хеллоу, Джон!.. Ну, як твоя продажна душка? Ще в п'яти не втекла від покупців? Ха-ха-ха!.. Я куплю її, якщо вона ще у свіжому стані. Що? Ні-ні, я не журналіст. І купую не для себе. Твій дефіцитний товар потрібен моєму босу. Уяви, робітники з його заводів називають його бездушним. Ха!.. Врешті босу набридло слухати ці балачки і він доручив мені купити для нього пристойну душечку... Але спершу маленька формальність. З комуністами твоя душа не зв'язувалась? Чудово. Національність, душі?.. Лояльна?.. Патріотична?.. Значить, твоя душа нічим не скомпрометована? І не скомпрометує боса? Чудово!.. Що? Вона совісна?.. Багата на людські почуття?.. Е-е, братику, така душа моєму босу не підходить. Ні, ні, він прохав купувати лише безсовісну душу... Ну, я в смислі, щоб у неї не було совісті. Гуд бай, піду шукати іншу душку...

Можемо тільки додати, що тепер і бізнес "вільного світу" ніхто вже не назве бездушним.

ТАКІ ЩАСЛИВІ БІДНІ ЛЮДИ!..

Один американський лікар-кардіолог із штату Мериленд зробив приголомшуюче відкриття: виявляється, найщасливіші люди — це бідні. В Америці, розуміється.

І не просто бідні, а — найбідніші. Ну такі вже бідні, такі бідні, що далі просто нікуди.

Наприклад, ті безробітні, котрі до всього ж ще й бездомні.

Безпритульні з народження.

От вони в Америці най-най-найщасливіші!

Бо такі щасливчики, не маючи теплого одягу (і житла заодно), змушені в холоднечу тинятися вулицями і... ловити дрижаків.

Щоправда, це непосвяченим здається, що ті посинілі бездомні бідолахи ловлять дрижаків, а ось на глибоке переконання всезнаючого мерилендського кардіолога вони (подумати тільки!!!) тихцем зміцнюють своє і без того премічне здоров'я.

І зміцнювали б потай своє здоров'я ті напівголі бездомні бідарі й далі, аби їх не розкусив кардіолог. Він оглянув більш як півсотні бездомних та безробітних своїх співвітчизників і встановив, що лише сім відсотків із них мають трохи підвищений кров'яний тиск.

А серед такої ж кількості багатих кров'яний тиск підвищений аж у сімнадцяти відсотків!

Тепер вловлюєте, де собака зарита?

Напівголому яка біда загрожує у стужу? В одну дірку увіває, в іншу вивіває. От і увесь клопіт. Вентиляція, як бачимо, рівномірна, від холоду бідар завжди свіжий та бадьорий, не йде, а — танцює. Аж пританцюває. Хоч і синій він, хоч і зуб на зуб у бідака не потрапляє, зате ж кров'яний тиск у нього завжди у нормі.

Щоправда, такий злидар може, замерзнути і навіть одубіти на холоді десь під парканом (що, між іншим, часто й буває), але то, на думку мерилендського кардіолога, незначна дрібниця. Головне, що бідняку не загрожує гіпертонія.

А в якому становищі багаті?

Ой-ой, і говорити страшно.

Понатагають на себе вовняні вироби, ще й шуби зверху, потіють, задихаються, перегріваються і ось вам сумні наслідки — гіпертонія. І ні за які долари ці багаті, але нещасні, не можуть позбутися високого тиску.

А злидень посинілий преспокійно цокотить на морозі зубами і не тиск у нього, а — картинка!

І вони — ці бідняки, різні там безробітні та бездомні— ще й сміють страйкувати, вимагаючи собі кращих умов життя.

А якої їм ще трясці треба?

Адже ж багаті, як запевняє мерилендський кардіолог, дуже заздять бідним. Та й не тільки заздять.

У бездомних волоцюг немає даху над головою, отже, пожежі їм, як то кажуть, до лампочки!

А багаті тільки й трусяться: ой, хоч би розкішні апартаменти бува не згоріли!

У злидаря грошей катма, то й злодії йому байдуже.

А багаті день і ніч над своїми капшуками трусяться: ой, хоч би їх не обчистили. А це ж усе хвилювання, нерви! Стреси!..

А ніщо так не вкорочує віку, як щоденні клопоти, хвилювання, стреси.

Бідняк майже не їсть, бо немає за що, а багатому треба голову сушити, як боротися з ожирінням, не забувати про розвантажувальні дні, ще й щороку трястися у фешенебельні санаторії, аби позбутися тих зайвих кілограмів.

Де вже від таких клопотів та не нажити собі болячок!

І до всього ж бідняку не треба ходити у лікарню, у них бо кров'яний тиск завжди у нормі!), а багаті знаєте скільки доларів витрачають на лікарів?

От і виходить, що багаті — то най-най-найрознещасніші люди. А най-най-найщасливіші, найздоровіші тільки бідні, особливо безробітні та бездомні. Ті взагалі ніяких клопотів не мають, а живуть як божі пташки.

Дивно тільки, чому це багаті не спішають хутчіше поставати бідними, щоб поробитися здоровими та най-най-найщасливішими?

Навпаки, вони чомусь і далі воліють залишатися роз-нещасними, але — багатими.

І навіть сам кардіолог поки що не квапиться стати бідним, сиріч щасливим.

Навіть здоров'ям своїм ризикує заради наживи!

КОМЕРЦІЯ СЕРЕД НОЧІ

Що не кажіть, а нелегко доводиться іноді злодіям. І умови праці у них бувають не завжди зручними, і без освітлення... Та яке там освітлення, як у нічну зміну вкалуєш!.. Злодії, як відомо, люди скромні, не люблять себе афішувати, ілюмінацій теж не влаштовують. Економлячи електроенергію, здебільшого трудяться лише з ліхтариком, а це негативно впливає на гостроту зору. І мало того, що доводиться все вручну робити — механізації ж бо ніякої! — так ще й раз по раз озирайся, аби тебе поліція не застукала на гарячому. А це — нервує, негативно позначається на якості виконуваної роботи.

Та й потім... Обчистить злодій магазин... приміром, магазин "Одяг". Куди той одяг скидати? Та, ясна річ, у мішки. А щоб побільше влізло, доводиться ще й натоптувати ногою або коліном.

Припреш свій мішок чи лантух додому (це, звісно, як ще пощастить), зазирнеш, а там — леле! Одяг зіжмаканий, про якісь там стрілки на штанях і говорити не приходить.

Замість того, щоб прилягти спочити (з нічної ж бо зміни чоловік повернувся!), доводиться той одяг прасувати. А думаєте, що так легко той зіжмаканий одяг привести в норму? Тут не день і не два попотієш над праскою.

Ну, приміром, випрасує злодій. А далі?..

А далі треба ж продати той одяг. А чи не осточортіє тиждень чи два щодня по

одному костюму на вулицю виносити?

— Хеллоу, містер!.. Мені здається, що оця мила ганчірка якраз вам до лиця. Дешево віддаю, для себе купив, та — замале.

"Похеллокаєш", доки спловиш!.. Та ще й полісмена може чорт принести. Жуючи гумку й помахуючи дубинкою, гаркне, посуне на тебе, як скеля:

— Ану, комерсантику, покажи своє ганчір'я?..

Ні, що не кажіть, а продати крадений одяг аж надто таки маркітно!

Тож один кмітливий лондонський злодій Майк Мерфі вирішив дещо модернізувати цей архаїчний процес. Забрався він якось у магазин чоловічого одягу й тяжко зітхнув: знову? Знову доведеться натоптувати мішок, перти його додому, прасувати одяг, потім по одному виносити на вулицю і "хеллокати"?

Кому потрібний зайвий клопіт?

І тут у його кмітливій башковитій голові засвітилася одна ідея... Стривай, а що, як?.. А чому б прямо на місці і не продати костюми? Га? І заможом, і вдома.

Злодій схопив чималий аркуш паперу, вивів на ньому великими літерами: "Торгуємо вночі тільки по зменшених цінах" і хутчій той папір на двері приклеїв. А сам халат натягнув і за прилавок став.

Коли це й перший покупець заходить.

— Хеллоу!..

— Хеллоу!.. Чи не бажає містер що-небудь вибрати з оцього уціненого ганчір'я?

— Бажаю, та-а... — чоловік потупцявся, — чому це по зменшених цінах?

— А тому, що вночі, — люб'язно йому злодій з-за прилавка. — Вдень буде удвічі дорожче. Раджу вам, містер, скористатися моментом...

Містер скористався...

Тільки він розплатився і з покупкою вийшов на вулицю, як у магазин інший перехожий завертає.

— Торгівля серед ночі? І так дешево?.. О-о, щось нове. А покажіть-но мені отой костюм...

— Будь ласка, містер. Вам він до лиця. А до костюма рекомендую ось цю сорочку. Дешево і елегантно. І краватка вам ця підійде. Вранці вас ніхто і не впізнає.

І пішла торгівля серед ночі як по маслу.

Злодій ледве встигав подавати костюми та складати виручку. Аж упрів, бідолаха!

А десь під ранок, коли магазин добряче-таки спорожнів, раптом почувся переляканий крик:

— Грабу-у-ують!!!

Отямився злодій, за виручку, та... Пізно!

Скрутила поліція Майка Мерфі.

— Бандюга!!! Злодюга!!! — репетує власник магазину. — В моєму ж магазині моїм же одягом торгуєш?.. Нахаба!!!

І — до виручки.

Швиденько її підрахував, засявав та до злодія:

— О, містер!.. Не знаю, як вам і дякувати.

І на очах в оторопілої поліції обняв і тричі розцілював нічного комерсанта.

— Молодець!.. Спасибі!.. А полісменам так пояснив:

— У мене магазин уціненого одягу. Два роки тугувато йшла торгівля. І раптом цей містер все вночі спродав. Та ще й за добру ціну. Відпустіть його, у нього рідкісний талант.

Не відпустила поліція "рідкісний талант".

— Шкода... — зітхнув власник магазину. — Хороший був комерсант, та в тюрму сів. Таке ганчір'я серед ночі збув. О-о, в комерції вигадка — велике діло... Хоча... хоча... стривай... А чому б і не повторити експеримент? Що не йде вдень, збувати вночі... Ключе покупець, ой ключе...

Того ж дня комерсант замовив велику табличку: "Торгуємо тільки вночі по зменшених цінах. Вранці всі товари вдвічі дорожчі".

І преспокійно продає звідтоді щоночі уцінені товари.

Продає... втридорога.

СМЕРТЬ ЧИНОВНИКА

Клерк миловарної фірми "Джеймс і К°" Джон Маклоусен сидів у другому ряду і дивився в бінокль на... Але який спектакль дивився Джон Маклоусен — не так уже й важливо. Нещастя нашого чиновника почалося з того, що раптом його обличчя зморщилося, почервоніло, дух йому сперло і...

І з Джоном Маклоусеном сталося те, що сталося колись із чеховським ексекутором Іваном Дмитровичем Черв'яковим: він чхнув!

Чхнувши, миловарний клерк не розгубився (всі чхають!). Він дістав носовик, акуратно втерся, оглянувся навколо і побачив те, що колись побачив і ексекутор Черв'яков: він чхнув прямисінько на блискучу, наче відполіровану, лисину генерала, котрий сидів перед клерком у першому ряду.

"Чорт би його побрав!.. — лайнувся в думці Джон. — Виходить, я чхнув не зовсім культурно і забризкав генеральську потилицю і лисину... Треба ж хоч вибачення попросити, незручно все-таки... Ач, і досі лисину витирає..."

Та не встиг Джон нахилитися до генерала, як зненацька його хтось з такою силою шарпнув за плече, що миловарний клерк од несподіванки аж зубами клацнув.

— Я був свідком вашого історичного чхання і встиг його зафіксувати на плівку!.. — заторохтів високий довгоносий фоторепортер. — Ваше ім'я і прізвище, сер?.. Ви смілива людина! Ви герой нашого часу, сер!.. Ви сміливо чхнули на лисину самого генерала!.. Про ваш відчайдушний вчинок завтра дізнається увесь вільний світ! Це ж бо вперше в історії Заходу простий і непримітний чиновник сміливо чхнув на самого генерала! Ах, яка сенсація!..

... Що було далі, Джон Маклоусен мало пам'ятає. Оговтався він лише вранці, коли його економка, місіс Біглі, принесла пачку ранкових газет.

— А я й не думала, що ви такий хоробрий! — вражено хитала вона головою. — Чхнути на самого генерала!.. Ай-ай-ай!..

Джон Маклоусен перелякано розгорнув газети і зблід: на перших сторінках було вміщено фото, на якому було зображено мить, коли він чхає на лисину генерала.

"Сенсація № 1! — гикаючи з переляку, читав Джон. — Чиновник Джон Маклоусен привселюдно чхає на генерала Артура Фостера Джона Спікера. Ось де вона — справжня свобода вільного світу! Рядовий чиновник відважно чхає на генерала і навіть не просить вибачення. Це можливе лише у вільному світі, де справжня демократія, свобода, де всі — і генерал, і простий чиновник — рівні перед законом. Бо тільки вільний світ гарантує чиновнику таку сміливість. Джон Маклоусен, чхнувши на генеральську лисину, ще раз довів, що на Заході є демократія.

Не встиг Джон дочитати, як у кімнату вбігла перелякана покоївка.

— Там... — тремтіла вона, — репортери... Цілий натовп... Вони вже висаджують двері... Хочуть взяти інтерв'ю... Рятуйтеся, сер!

Двері затріщали з новою силою.

— Лише одне слово!.. — гуло за дверима.

Посірілий Джон, недовго думаючи, відчинив вікно, стрибнув у сад і...

І потрапив у міцні обійми спритного радіорепортера.

— Лише одне слово, сер! — закричав той. — Одне слово про те, як ви героїчно чхнули на генерала і довели всьому світу, що у нас ще є демократія. Що вас штовхнуло на такий вчинок?.. Про віщо ви подумали під час акту чхання?

Нещасний клерк з несподіванки відкрив рота... Радіорепортер з такою силою і спритністю підсунув мікрофон, що вибив Джону Маклоусену два зуби...

У цю хвилину з переможним криком наскочила юрба газетярів і телехронікерів.

Чиновник Джон Маклоусен з переляку гикнув, ковтнув мікрофон, впав і...

І помер!..

"ПОРОШОК З ВІДЬМИ"

та інші чортячі препарати

Ще здавна відомо, що знахаркам працювати значно важче, аніж, наприклад, дипломованим лікарям. Справді-бо. Лікар, оглянувши хворого, поставить діагноз, випише рецепт і — бувайте здорові. Адже йому не треба самому готувати оті ліки, які виписав хворому. Це залюбки зроблять за нього фармацевти.

А знахарки?.. Ех, і говорити нічого. Жодна аптека не видасть вам за рецептом знахарки "порошок з відьми" чи там "пекельний дим". Тож і доводиться знахаркам і знахарям самим бути і лікарем, і фармацевтом і навіть заготівельником фармацевтичної сировини.

Отож і доводиться знахаркам блукати щоночі непрохідними лісовими нетрями, дряпатися на скелі в пошуках отого зілля, яке лікує од усіх хвороб гамузом. А думаєте, що так уже й важко зірватися вночі у провалля? Спробуйте потім дочекатися зілля.

У великій моді "порошок з відьми". Добре діє од апендициту і од грипу, заміняє морську сіль і краплі для апетиту. А спробуйте дістати той порошок!

Треба не одну ніч вистежувати відьму. І не яку-небудь, а — вісімнадцяти літ од роду. Себто дуже молоденьку відьму. І точно щоб їй було вісімнадцять. На день більше чи на день менше — і порошок з неї уже не діє... Ну, приміром, ви її вислідили, встановили, що їй точно вісімнадцять, а тепер же треба її стукнути дрюком по голові, висушити її і наробити з неї отого самого цілющого порошку. Думаєте, що перетерти відьму на порошок — це так легко й безпечно?.. Буває, що не порошок з відьми виходить, а — відбивні котлети із знахарки.

Добряче діють од "болів унутрі" волосинки із чортячого хвоста. Їх треба запалити о дванадцятій ночі і тричі понюхати, приказуючи: "Йди геть од мене, хворобо, на чортів хвіст!.." і хвороба відразу ж піде туди, куди ви її послали. Але гадаєте, що так уже й легко наскубти в чорта із хвоста волосся? Спробуйте!

Або візьмемо "пекельний дим". Сама дорога до пекла чого коштує та ще й ризикуєш потрапити у казан зі смолою. Це вам не на симпозіум з випивкою їхати!

Та хіба перелічиш усі ті небезпеки, які чекають на знахарок! А ми замість того, щоб допомагати їм, ще й кричимо: "Забобони! Шарлатанство!.." Спробував би такий крикун обскубити відьму та виготовити з неї порошок, а тоді й кричав би!

Та ось — нарешті! — знайшлися бізнесмени, котрі зглянулися над долею бідних знахарок. Нещодавно у Західній Німеччині почали серійний випуск зілля, яким користуються знахарки. Віднині їм нема потреби вистежувати відьму та випитувати чи вісімнадцять їй літ і перетирати її на порошок. Вони можуть спокійно зайти в першу-ліпшу аптеку і купити готовий, розфасований "порошок із відьми", "пекельний дим", "жаб'ячу кров", "чортячі екскременти" тощо.

Поки що ціни на "порошок з відьом" дуже високі, бо в заводських умовах все ж таки важкувато патрати відьом, але справа не в цінах. Справа в тому, що знахарки тепер нарівні з лікарями користуються послугами фармацевтів. І навіть виписують рецепти. І навіть по тих рецептах у аптеках продають волосинки з чортячого хвоста! Одне тільки невідомо, де фармацевти беруть чортів, щоб з їхніх хвостів скубити волосся, чи відьом на порошки? Ловлять їх десь чи якось розводять на спеціальних фермах?..

ЗНУЩАННЯ НАД В'ЮНОМ

Викликають у суд чоловіка.

— До нас надійшов позов, що ви побили свою дружину.

— Було, — зізнався чоловік, бо діватися нікуди. — Бив...

— Чим же ви били свою дорогу дружину?

— Качалкою.

— Ану, гукайте експертів!

Погукали. Подивились експерти на ту качалку, та тільки головами похитали.

— Ай, ай, ай!.. Отаку качалку надвоє перебив. Ну, це вже занадто. Ми знущатися не

дозволимо!

Присудив суд чоловіка до штрафу.

— За віщо? За те, що знущався з качалки. Надвоє ж нещасну качалку перебив об спину дружини. Думаєте, качалці так уже приємно, коли ви нею свою дружину по плечах гамселили? Ні, знущатися з невинної качалки ми не дозволимо!

Заплатив чоловік штраф.

За знущання з качалки.

Тут автор робить невеличкий відступ і зізнається, що цю предивну історію він вигадав. Вигадав під впливом історії, котра сталася у місті Гетеборзі.

Ось вона.

Подала жінка позов на свого чоловіка.

— Побив мене сякий-такий!..

— А чим побив? — питають її судді.

— Та... в'юном.

— Чим?.. Чим?..

— Ну рибиною, в'юном. Як узяв того в'юна та як почав мене по обличчю періщити... Не в дусі був чи що...

— Стривайте, — перебивають судді, — ви кажете, що в'юном. А в'юн був живий чи ні?

— Та живий... Так він як почав мене періщити ним, як почав...

— Ах він нахаба! Яке знущання!

Викликали чоловіка.

— Бив?

— Бив.

— В'юном?

— В'юном.

— Живим?

— Живим.

— Тоді плати штраф. Ми знущатися із живого в'юна не позволимо. Це — варварство! Наруга над гідністю, в'юна.

Заплатив чоловік штраф. За знущання з в'юна.

Дружині — що? Вмиється і тільки. Та й не вперше чоловік її гамселив. Вона вже звикла. А в'юнові ж довелося натерпітися мук. А в нього ж гордість є. Та, зрештою, йому зовсім не приємно, коли ним б'ють жінку. Варварство якесь і більше нічого. А може, той в'юн — дуже солідна і поважна, і шановна, і гречна особа у риб'ячому світі? А ним — лясь-лясь по чийомусь обличчю. А може, він серед усіх в'юнів в'юн, а може... Та й треба ж, зрештою, тварин захищати! А то сьогодні в'юном, а завтра, чого доброго, кота за хвоста схопить та почне ним свою тещу "просвіщати". А ви думаєте, котові буде приємно? Як і в'юнові?

Ні, тварин треба захищати від таких варварів! От і думаєш: а раптом завтра суд

присудить штраф за знущання з качалок? Все може бути у "вільному світі".

ТАЄМНИЧИЙ ГАМАНЕЦЬ,

або як містер Пронкінс боровся із злочинністю

У містера Пронкінса витягли гаманець.

З доларами, звичайно. І як все просто. Буденно. Серед білого дня. Містер Пронкінс підійшов до свого лімузина, а до містера Пронкінса підійшов містер... Одне слово, тип у капелюсі й чорних окулярах. Містер Пронкінс саме взявся за ручку дверей, а містер... у чорних окулярах за руків'я кольта. І досить безцеремонно сунув його в живіт містеру Пронкінсу.

— Руки вгору!..

Звісно, руки містера Пронкінса мимо його волі автоматично злетіли вгору. Містер у чорних окулярах досить брутально вихопив із бокової кишені містера Пронкінса тугий гаман, задоволено підкинув його в руці, прохрипів: "О'кей!.." і зник.

Для містера Пронкінса ніяким "о'кей" звісно і не пахло. Втративши гаман, він втратив і спокій.

— Це ж треба?! Сто дияволів йому в печінку!.. Вже бізнесменів грабують! — лютував він. — Дожилися, нічого сказати. І куди тільки дивиться поліція?..

Оскільки містеру Пронкінсу ніхто не міг сказати, куди саме дивиться поліція його рідного штату, то із злочинністю він вирішив боротися самотужки. Віднині — і до кінця своїх днів. Але містер Пронкінс не був би містером Пронкінсом, аби борючися зі злочинністю, забув про бізнес — основу основ свого життя.

"Потрібно не лише викоринити злочинство, а й заробити на цьому ділі... гм-гм... тугий гаман, — міркував він, лежачи на дивані у своєму кабінеті й ліниво потягуючи коктейль, що приємно збуджував думку й розігрівав тіло. — Ось тільки як повернути діло, щоб воно принесло дивіденди?.. Адже тих, у кого витягують гаманці, тисячі. А може, й сотні тисяч?.."

Покінчивши з коктейлем, містер задимів сигарою.

"Чому злодії витягують гаманці? — міркував він, пускаючи кільця диму до стелі. — Та тому, що... Тому, що злодії добре знають, де у громадян вільного світу знаходяться гаманці. А що, як хитро заховати ті капшуки?.."

Тут містер Пронкінс глянув на свої довгі ноги, котрі він поклав на столик для коктейлів, якось мить неуважно дивився на абстрактні шкарпетки і зненацька ляснув себе по лобі.

— О'кей!.. Не перевелись ще ідеї під цією старою коробкою!

Містер Пронкінс ожив. Бо містер Пронкінс і мертвий оживе, якщо діло запахне бізнесом. Містер Пронкінс ладен був розцілувати свої розчудесні ноги, адже вони подарували йому таку ідею!

— Чорт забирай, старина, ти на щось ще здатний, коли у тебе не тільки голова, а й ноги народжують ідеї.

І в газетах зарясніло таке оголошення:

"Чорний пояс", або новий спосіб боротьби із кишеньковими злодіями. Якщо ви хочете, щоб ваші долари були цілими, а кишенькові злодії позбулися роботи, купляйте секретні гаманці "Чорний пояс" фірми "Містер Пронкінс і К°". Спеціальними пасками "чорний пояс" пристібується до литки лівої чи правої ноги і віднині ваші долари у повній безпеці. Сміливо виходьте на вулицю, можете йти серед білого дня навіть у парк чи сквер. Жоден злодій не здогадається, де у вас сховано гаманець. Хай вивертають вам кишені! Злодіям навіть і в голову не стукне, де шукати у вас гаман. І всього лише п'ятнадцять доларів коштує "чорний пояс".

Сам глава фірми містер Пронкінс пристебнув до литки правої ноги "чорний пояс" виробництва своєї фірми. І коли на одній з авеню до нього підійшов тип у чорних окулярах і сунув йому кольт у живіт, містер Пронкінс співчутливо похитав головою.

— Мені шкода тебе, старина.

— Ноги вгору! — раптом прохрипів злодій.

— Тобто, р-руки? — не второпав Пронкінс.

— Ноги вгору! — гаркнув тип в окулярах. Містеру Пронкінсу нічого не лишилося робити, як хутко впасти й ще хутчіше задерти вгору свої довгі худі ноги. Злодій, схилившись над ним шарпнув холошу, вправним рухом зняв з литки знаменитий гаманець "чорний пояс", підкинув його на руці.

— О'кей, містер!.. Ми теж іноді читаємо пресу!

І зник.

Отетерілий містер Пронкінс все ще лежав на тротуарі із високо задраними ногами.

— Ей, ти?! — гаркнув над ним полісмен. — Набрався, як свиня, і задираєш свої паршиві ноги!..

І огрів містера Пронкінса кийком.